

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	10
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	10
ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	22
ความหมายของผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	23
วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลง.....	25
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง.....	26
ประเภทของการเปลี่ยนแปลง.....	29
คุณภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	31
บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	32
หน้าที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	35
วัฏจักรของการเปลี่ยนแปลง.....	37
องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	39
การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลง.....	42
หลักในการบริหารการเปลี่ยนแปลง.....	42
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.....	47
ลักษณะการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติ	
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	47
ลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ	49
ผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.....	51
คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์.....	52
ภาวะผู้นำ : สมรรถนะหลักของผู้บริหารยุคปฏิรูป.....	53
การกระจายอำนาจทางการศึกษา.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผลการวิจัย.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ.....	120
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือ หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง...	122
ภาคผนวก ค ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม.....	129
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	142
ประวัติผู้วิจัย.....	155

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงการจำแนกประเภทของสถานการณ์ แบบจำลองของไฟเลอร์	21
2	แสดงกรอบความคิดอย่างกว้างของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (ปรับปรุงจากงานวิจัยของ Leithwood et al.,1999)	43
3	แสดงกรอบความคิดให้กว้างและลึกของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ	44
4	แสดงจำนวนประชากรสำหรับการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก.....	62
5	แสดงจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	63
6	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	70
7	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	70
8	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	71
9	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง.....	72
10	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ จำแนกตามตำแหน่ง.....	74
11	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเป็นแบบอย่าง.....	76

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการกระตุ้น การใช้ปัญญา.....	78
13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมุ่งความสัมพันธ์ เป็นรายคน.....	80
14	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความ ตามความคิดเห็น ของ ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก ด้านการจูงใจ เชิงคัลใจ.....	82
15	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม.....	84
16	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัด พิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์.....	85
17	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัด พิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการเป็นแบบอย่าง.....	85
18	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัด พิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	86

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัด พิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล	86
20	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัด พิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่ง ด้านการจูงใจเชิงدلใจ.....	87
21	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวม....	88
22	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ในภาพรวม...	88
23	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการสร้างและ สื่อสารวิสัยทัศน์.....	89
24	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการสร้าง และสื่อสารวิสัยทัศน์.....	89
25	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ เป็นรายคู่ โดย Scheffe' Method ด้านการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์.....	90

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
26	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการเป็นแบบอย่าง.....	91
27	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการเป็นแบบอย่าง.....	91
28	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	92
29	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	92
30	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ เป็นรายคู่ โดย Scheffe' Method ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	93
31	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการมุ่งความสัมพันธ้เป็นรายคน.....	93

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
32	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการมุ่ง ความสัมพันธ์เป็นรายคน.....	94
33	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการจูงใจ เชิงดลใจ.....	94
34	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์ ด้านการจูงใจ เชิงดลใจ.....	95
35	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวม.....	95
36	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวม...	96
37	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการสร้างและ สื่อสารวิสัยทัศน์.....	96

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
38	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการสร้าง และสื่อสารวิสัยทัศน์.....	97
39	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการเป็น แบบอย่าง.....	97
40	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3,4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการเป็น แบบอย่าง.....	98
41	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการกระตุ้น การใช้ปัญญา.....	98
42	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	99
43	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน.....	99

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
44	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน.....	100
45	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่ โดย Scheffe' Method ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน.....	100
46	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้น ที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจูงใจเชิง دلใจ.....	101
47	แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจูงใจเชิง دلใจ.....	101
48	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม การศึกษาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3, 4 จังหวัดพิษณุโลก.....	130

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	แสดงวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วม และแบบสั่งการ	38